

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ В ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

У нинішній період розвитку та розбудови системи національної освіти сучасність вимагає реорганізації управлінської діяльності, професійної готовності педагогічних працівників до впровадження інновацій, пошуку нових науково-методичних підходів до технологічного забезпечення освітнього процесу. Так, питання управління інноваційною діяльністю в загальноосвітньому навчальному закладі є досить актуальними.

Для управління інноваційною діяльністю необхідно залучати менеджерів, що мають комплексну освіту, добре знають ринок інновацій, уміють вирішувати технічні й виробничі питання з урахуванням економічної доцільності [1, с. 5].

Такі керівники можуть управляти як окремими етапами інноваційної діяльності – науковими дослідженнями, проектуванням нових об'єктів і процесів, упровадженням нових технологій, так і забезпечувати узгодженість, безперервність, динаміку інноваційної діяльності загальноосвітнього навчального закладу на всьому її шляху – від ідеї до реалізації матеріального продукту.

Проблема управління інноваційними процесами в загальноосвітньому навчальному закладі, підготовки педагогів до інноваційного пошуку є предметом аналізу вітчизняних (Л. Даниленко, Н. Клокар, В. Олійник, В. Паламарчук, В. Пінчук) і зарубіжних учених останнього десятиліття (І. Загвязинський, М. Кларін, В. Лазарев, М. Поташник, О. Хомеріки, Т. Шамова). У їхніх дослідженнях систематизовано набутий досвід управління розвитком школи, що стало передумовою концентрації уваги на питаннях організації інноваційних процесів, технології управління ними, вироблення системи оцінювання педагогічних новацій, матеріально-технічного забезпечення нововведень.

Найбільшу активність ці дослідження мають на фоні варіативності навчання. Попри наявність численної кількості досліджень з питань управління, наукові дослідження з проблем управління інноваційними процесами не повною мірою враховують особливості сучасної гімназії, яка реалізує сьогодні не тільки нормативні, а й маркетингові завдання.

Метою статті є аналіз управління інноваційними процесами в загальноосвітньому навчальному закладі.

Практика свідчить, що в арсеналі керівника навчального закладу з'являються сьогодні нові об'єкти управлінського аналізу.

Перший об'єкт – мета інновації. При розвитку ініціативи аналізувати це, безумовно, необхідно, щоб на ранньому етапі спостерігати, що в новій інновації є цінним.

Другий об'єкт – розвиток творчого мислення педагога під впливом інноваційної діяльності. Цілком очевидно, що вчителю потрібна наукова

допомога від керівників, насамперед, від заступника директора з науково-методичної роботи.

Третій об'єкт управлінського аналізу – зміни в навчальному процесі навчального закладу (якщо він працює в інноваційному режимі). При цьому потрібно дослідити сьгоднішні результати, порівняти їх з учорашніми. Спланувати на цій основі індивідуальну допомогу педагогу, якщо вона йому потрібна. Цей аналіз допоможе керівникам навчальних закладів змістовно та методично правильно переорієнтувати навчальний процес.

Четвертий об'єкт аналізу – вплив інновації на педагогічний колектив. Управлінці навчальних закладів підтверджують сприятливий вплив інновацій не тільки на колектив, а й на гармонізацію відносин школи та соціуму.

Керівники загальноосвітніх навчальних закладів створюють контроль за розробкою та реалізацією експериментальних програм, авторських збірників і курсів, дають їм першочергову експертну оцінку, організовують постійно діючі семінари для вчителів-інноваторів, забезпечують зв'язки з науковими інститутами [2, с. 80].

А оскільки основний ініціатор і творець інновацій – педагог, то робота з ним в управлінській діяльності набуває сьогодні особливого значення, нового змісту. Безпосередню працю з учителем, надання йому допомоги, вивчення його професійних потреб ми зобов'язані поставити в центр управлінської діяльності. Для керівника навчального закладу мотивація педагогічної творчості є основним етапом при підготовці вчителя-інноватора. Найбільш важливим для вчителів виступає мотив творчої діяльності своєї праці в нових умовах. Управлінцям навчальних закладів потрібно створювати умови для педагогічної творчості.

Так, праця з учителем-інноватором змінює пріоритети управлінської діяльності: керівники починають цілеспрямовано займатися вдосконаленням змісту освіти. Інноваційна діяльність, як правило, приводить до створення нових педагогічних технологій. Директор та його заступники – перші й найбільш зацікавлені експерти вчительських технологій, перші помічники в їх реалізації.

У багатьох інноваційних школах створюються творчі групи. Це зароджує ще одну управлінську проблему – визначити психологічну сумісність учителів, допомогти творчим групам виробити єдиний напрям, спільні позиції, межі творчої самостійності щодо мети групи та моделі школи. На цьому етапі вчителям потрібна допомога вчених, психологів. І дуже добре, якщо керівники школи допоможуть активізувати діяльність психологічної служби, організувати зустріч з ученими. Саме вони допоможуть педагогам у науковому осмисленні їх педагогічної ініціативи, оцінці її місця серед уже подібних напрацювань, у теоретичній розробці моделі школи, у плануванні експериментальної діяльності. Дуже важливо при цьому не загубити того, що напрацьовано, що складає традиції школи [3].

Робота з учителями-інноваторами стала тією основою, яка дає змогу управлінським структурам розвивати систему освіти на основі інноватики.

Навчальним закладам повинні надаватися права на самовизначення в змістовому, технологічному й організаційному аспектах. На сьогодні визначено орієнтири індивідуальної та колективної педагогічної творчості з урахуванням соціальних потреб територій і тенденцій розвитку освіти в країні. У результаті цього й з'явилась можливість створювати школи нових видів, альтернативні освітні програми, проводити індивідуалізацію навчання й виховання, наочно та технологічно збагачувати навчальний процес. Органи управління стають ініціаторами масової педагогічної творчості, сприяють створенню інтелектуальної атмосфери в колективах, психологічно підтримують і стимулюють інноваційну діяльність педагогів [6, с. 19–20].

Інноваційний процес (як новий об'єкт внутрішкільного управління) безперервно змінює свою структуру залежно від ситуації, тому перед керівником навчального закладу постійно стоїть завдання вміло регулювати й модернізувати чинну систему управління, правильно та своєчасно корегувати управлінські рішення, освоювати нові технології управління.

Проблема управління інноваційними процесами в навчальних закладах актуальна й ще себе не вичерпала, адже кожний виток розвитку сучасного суспільства вимагає нового осмислення цієї проблеми та нових підходів до її розв'язування з урахуванням надбань педагогіки [5].

Інноваційна політика навчальних закладів потребує нових методик і форм організації навчально-виховного процесу і, як наслідок, іншого науково-методичного, фінансового, нормативно-правового забезпечення, вимагає нових змін і нововведень у структурі управління.

До управлінського арсеналу директора навчальних закладів входять нові функції, зокрема, організація аналітичної, діагностичної та науково-дослідної діяльності, наукової експертизи та прогнозування.

Зміна обсягу й змісту управління вимагає розробки нової системи управління інноваційною діяльністю в навчальному закладі.

Ефективність управління інноваційними процесами в загальноосвітньому навчальному закладі залежить від таких механізмів:

- перехід на концептуальний рівень освітньої діяльності з орієнтацією на інноваційні процеси;
- відкритість навчальних закладів до нововведень, укоріненість у регіональну стратегію розвитку освіти;
- систематичне проведення аналізу освітніх потреб суспільства й адаптація його основних ідей до контингенту учнів;
- створення служб підтримки ефективного перебігу інноваційних процесів, використання моніторингових досліджень, психологічної служби, органів громадськості тощо;
- організація науково-методичних структур колегіального управління (науково-методичної ради, кафедр, малих педагогічних рад, творчих команд тощо);
- створення нових форм підготовки педагогічних працівників до інноваційного пошуку;

– забезпечення державно-громадського управління на рівні міжгалузевих взаємозв'язків (через інтеграцію зі структурами інших відомств, установ культури, медицини тощо) [4].

Висновки. Отже, в умовах сьогодення особливу роль відіграє інноваційний потенціал суспільства, що потребує людей, здатних системно й конструктивно мислити, приймати адекватні рішення, створювати принципово нові ідеї в різних галузях знання. Для реалізації цього в освітній сфері має панувати творчість, постійний пошук, які є основним середовищем для нових ідей, пошуків, досягнень. Управління інноваційними процесами в загальноосвітньому навчальному закладі має глибокий соціально-педагогічний зміст, тому що від нього залежить успіх перетворень у системі освіти.

Література

1. Дудар Т.Г. Інноваційний менеджмент : навч. посіб. / Т.Г. Дудар, В.В. Мельниченко. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 256 с.
2. Рудницька І. Інноваційна діяльність як основа творчої самореалізації вчителя І. Рудницька // Вища освіта України. – 2007. – № 4. – С. 79–83.
3. Сидоренко М. Інноваційна та експериментальна діяльність / М. Сидоренко // Освіта України. – 2007. – 16 березня. – С. 10.
4. Сиротенко Г.О. Шляхи оновлення освіти: Науково-методичний аспект : інформаційно-методичний збірник / Г.О. Сиротенко. – Х. : Основа, 2003. – 96 с.
5. Управління навчальним закладом : навч.-метод. посіб. : у 2 ч. / [В.В. Григора, О.М. Касянова, О.І. Мармаза та ін.]. – Х. : Веста : Ранок, 2004. – Ч. 1: Абетка менеджера освіти. – 160 с.
6. Чудакова В.П. Технологія експертизи і корекції готовності педагогів до інноваційної діяльності: організаційно-психологічний аспект / В.П. Чудакова // Управління школою. – 2008. – № 26. – С. 18–29.

НІКУЛОЧКІНА О.В.

ДО ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ ПИСЬМА ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

У науково-методичній літературі використовуються такі терміни, пов'язані з підготовкою руки дитини до письма й навчання письма: письмо, технічні й графічні навички письма, писання, писемність, письменність, писемне мовлення, писемна мова, графіка, графема, каліграфія тощо.

Мета статті – розкрити співвідношення й розмежувати тлумачення означених понять.

З'ясуємо поняття “письмо”.

Згідно зі “Словником-довідником з методики викладання української мови”, письмо – 1. Знакова система фіксації мовлення, яка дає змогу за допомогою графічних знаків передавати інформацію на відстані й закріплювати її в часі. 2. Різновид писемного повідомлення, написаний текст, який надсилається для повідомлення кому-небудь чого-небудь. 3. Вид мовлен-